

מראי מקומות - יבמות

ק"ז:

א. שאני התם דרגיש לה צערא

ע' במשנה למלך (גירושין י"ב, ט"ז, ד"ה ואני מסתפק) שכ' להסתפק בכוונת הגמ' בתירוץ זה, האם הכוונה היא דמשום שנאה קדומה שהיתה להם מתכוונת לקלקלה, ואע"פ שמת בעלה, מ"מ יש לה שנאה עכשיו ומכוונת לקלקלה. או דלמא, לעולם גם בדיחוי של הגמ' מודה דמשום שנאה ישנה בלבד ליכא למיחש לקלקלה, ודחיית הגמ' היא דהיכא דכבר רגיש לה צעה חוששת לעתיד, ומסקא אדעתה דדלמא עוד תהי' חמותה, דכיון דכבר רגיש לה צערא, טפי חוששת על לעתיד, ולכן אין ראי' מכאן על חמותה הבאה לאחר מיכן, ע"ש מש"כ בזה (ולכאור' יהי' נפק"מ גם לענין שאלת המשל"מ שהבאנו לעיל לענין ב' יבמות שיש להם בנים, די"ל דאף אי אמרי' דאין חוששין שימותו בני א' מהם, מ"מ י"ל דהי' שנאה ישנה ביניהם מהזמן שלא הי' להם בנים, ולכן אינם יכולים להעיד אהדדי).

ב. ובא אחר ואמר לא מת, הרי זו לא תצא

כ' השלטי גבורים (מג: בדפי הרי"ף, אות ו') דאם בא העד השני שאוסר קודם שהתירוה ב"ה, הדין הוא דלא תצא, אבל אם נשאת לא תצא, כיון שלא באו בבת אחת. וע' בבית שמואל (י"ז, קי"א) שכ' לדייק כן בדעת תוס' כאן (ד"ה הא וד"ה עד), וכן בדעת הרמב"ם. אולם ע' בבאר היטב שם (קט"ו) שהביא מש"כ בשו"ת הרשב"א, דבכה"ג תצא, דהכל תלוי באם ב"ד התירוה או לא, וכ' לדייק כן בדעת תוס' כאן ג"כ, דכל שלא התירוה ב"ד נקרא בבת אחת, ואם נשאת תצא.

ג. אלא כגון דאתאי אשה מעיקרא

כ' הרשב"א דבכה"ג אפי' אם בא עד כשר אח"כ, מ"מ כיון שב"ד התירוה, לא תצא מהתירה הראשון, דאף אשה נכללת במה שאמר עולא דכל מקום שאמרה תורה וכו' הרי הוא כשנים. אולם הביא שיש מי שחולק ע"ז, וס"ל דבזה אמרי' דאם עד כשר בא אח"כ, אפי' אם נשאת תצא, וכ' הרשב"א דלא מחוור. אולם הביא מהרמב"ן דעכ"פ אם היא עצמה באה ואמרה דמת בעלה, דאז אם בא עד א' כשר אח"כ ואמר דלא מת, דבכה"ג תצא.

ד. עד אומר מת ועד אומר לא מת... הרי זו לא תנשא

הביא הריטב"א, דממה דלא סיימה המשנה ואם נשאת תצא, יש ללמוד דאם נשאת לא' מעידה ואומרת ברי לי דאם נשאת באמת לא תצא, וכמו דאמרי' בתרי ותרי, כדאי' לעיל (פח:), וכן הוא שי' הרמב"ם. אבל הריטב"א חולק ע"ז וס"ל דרק בב' כיתי עדים, דאיכא בכל כת וכת עדות שלמה, בזה אמרי' דהיכא דנשאת לא' מהעדים ואומרת ברי לי מהני, אבל עד א' בהכחשה אינה כלום [אא"כ בא בתחלה והתירוה על פיו וכדעולא], וא"כ אם נשאת תצא. ובשו"ת הרא"ש (ל"ב, ג') ג"כ כ' להלכה כהריטב"א, וביאר "ואפי' למ"ד בשנים אומרים מת ושנים אומרים לא מת אם נשאת לאחד מעדיה לא תצא, שאני התם דאיכא תרי סהדי דמפקי לה מחזקת אשת איש, אבל הכא דליכא אלא חד סהדא מודה".